

РОЗДІЛ 1 ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

УДК 37.014(438)(043.2)

Валантир Ю.М.,
студентка ОС «Магістр», спеціальності «Освітні, педагогічні науки»,
Мукачівський державний університет

Тягур В.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки дошкільної та початкової освіти
Мукачівського державного університету,
заступник директора з навчальної роботи
гуманітарно-педагогічного коледжу
Мукачівського державного університету

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Для України вивчення міжнародного досвіду є надзвичайно важливим, оскільки без чіткої національної стратегії освіти відбувається до низький обсяг експорту освітніх послуг, незадовільні темпи розвитку міжнародних освітніх програм і, відповідно, ускладнює ефективну інтеграцію української освіти до загальноєвропейського та світового освітнього простору. Звернення до досвіду реформування освіти Польщі зумовлено історичними й культурними зв'язками та близьким геополітичним положенням країн. Польське суспільство стає суспільством знань, яке характеризується мультикультуралізмом і різноманітністю, високим рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та швидким темпом економічних і технологічних змін.

Чимало дослідників вивчали розвиток освіти в Польщі (О. Альперн, К. Біницька, М. Євтух, В. Кремінь, К. Корсак, О. Копанська, З. Крушевський, В. Майборода, Я. Морітц, К. Павловський, Г. Розлуцька, Ю. Соколович-Алтуніна, О. Сухомлинська, В. Шинкарук, Э. Щепаник та інші.), який дав змогу стверджувати, що центром уваги вчених є вивчення покращення якості підготовки спеціалістів, розширення автономії та повноважень вишів, застосування польського досвіду реформування вищої освіти в інших країнах.

В польському суспільстві було критичне відношення до моделі освіти, що існувала до 90-х років ХХ століття. Вона містила в собі деякі пережитки середньовічної культури, відповідно до якої покаранню відводилося більше уваги, ніж мотиваційній складовій. Традиційна система контролю і оцінювання знань акцентувала недоліки в уміннях і знаннях. Наприкінці минулого століття в багатьох країнах світу змінилася парадигма освіти, в основі якої лежить не адаптація молоді до існуючої дійсності, а формування креативно-творчої особи.

Реформи польської освіти, що почалися у 1999 році, полягали у всебічному змінненні структури системи освіти, підвищенні загального рівня і поліпшенні якості освіти в суспільстві, розширенні можливостей отримання

освіти для громадян, доведенні навчальних закладів до Європейських стандартів, збільшенні кількості людей із вищою освітою. Прийняття закону про вищу освіту 1990 року сприяло наданню вишам суттєвої автономії, ліквідації обмеження кількості прийому студентів, новому фондовому регулюванню для державних вищих навчальних закладів, визначенню нових критеріїв прийому. Водночас почали створюватися приватні навчальні заклади, кількість яких стрімко зростала, і у 2000 році вже функціонував 181 приватний вуз. В результаті кількість студентів вищих навчальних закладів значно зросла: з 0,4 млн. до 1,5 млн. чоловік. [2].

На початку XXI ст. Республіка Польща приєднується до Болонського та Брюгге-Копенгагенського процесів і вступає до ЄС (значний обсяг коштів ЄС спрямовує на фінансування освіти та науки), на державному рівні реалізуються стратегічні цілі, що є відображенням загальноєвропейської політики розвитку освіти.

Наступна важлива річ, яка вдало впроваджена в Польщі, це Європейська кредитно-трансферна система (ECTS). Велика кількість вищих навчальних закладів, які користуються можливостями, створених за рахунок проекту Tempus/Phare, а саме – Sokrates/Erasmus, опрацювали систему пунктів, спираючись на досвід європейських країн, що вже використовують ECTS. У зв'язку з динамічним розвитком Болонського процесу і потребою його подальшого розвитку, міністр освіти створив спеціальне товариство промоутерів, які опікуються найбільшими навчальними закладами в Польщі. Члени товариства виконують роль порадників щодо впровадження процесу, а саме системи пунктів ECTS, двоступеневої освіти та ін.

Вищі навчальні заклади Польщі надають такі освітньо-кваліфікаційні рівні: бакалавр (licencjat) – надається студентам вищих навчальних закладів, що навчаються на гуманітарних, математично-природничих, суспільних, економічних, педагогічних, туристичних, медичних спеціальностях (окрім лікарських); інженер – надається випускникам ВНЗ технічних, сільськогосподарських, деяких економічних спеціальностей; магістр (magister) – надається студентам гуманітарних, математично-природничих, суспільних, економічних, теологічних, фізичного виховання, туризму, медичних (за винятком лікарських та стоматологічних) спеціальностей; магістр освіти (magister edukacji) – надається студентам, що навчаються на педагогічних спеціальностях; магістр мистецтва (magistersztuki) – надається випускникам ВНЗ мистецтв; магістр-інженер – надається студентам технічних, сільськогосподарських, деяких економічних спеціальностей. Медичні академії та університети надають освітньо-кваліфікаційні рівні, рівнозначні магістрові; лікар (lekarz) – надається випускникам вищих медичних закладів лікарських спеціальностей: лікар-стоматолог (lekarz stomatolog), лікар-ветеринар (lekarz weterynarii).

Для випускників польських вузів, що вирішили присвятити себе науковій роботі, передбачена подальша освіта, після якої вони можуть мати вчену ступінь «доктор». Ця вчена ступінь призначається особі, яка після успішної здачі докторських іспитів підготувала і захистила докторську дисертацію.

Отримати ступінь «доктора наук» можуть особи, які мають звання магістра або рівнозначне йому. «Доктор габілітований» (DoktorHabilitowany) (український аналог – доктор наук) — вчений ступінь, який присуджується особі, яка вже має ступінь доктора, внесла значний вклад до науки або мистецтва, пройшла процедуру габілітації.

В області мистецтва присвоюються кваліфікації I і II ступеню, які є рівнозначними званням відповідно доктора і доктора наук. Ступінь доктора і доктора габілітованого присвоюється спеціальними підрозділами вузів і інших наукових центрів – спеціалізованими радами, які мають на це право. Польський учений також може бути удостоєний звання професора, яке присвоюється Президентом Польської Республіки. Володар його іменується професором звичайним, на відміну від професора надзвичайного. Це звання надається ректором за особливі заслуги в масштабі вузу. Посада ад'юнкта у польському вузі відповідає посаді доцента в українських вузах, в той же час доцент у Польщі посада досить рідка і надається за особливі заслуги разом з професором надзвичайним.

Система освіти в Польщі фінансується державою. Закон про освіту 1991 року забезпечує всіх учнів і студентів, включаючи й тих, що мають спеціальні освітні потреби, правом на освіту на всіх рівнях. Освітні органи влади також зобов'язані направляти дітей з фізичними вадами в загальні школи відповідно до бажань їхніх батьків і потребами дітей. Батьки учнів та студентів-інвалідів, влаштованих у спеціальні шкільні центри, мають право на фінансову підтримку від органів державної влади на покриття додаткових витрат, які з цим пов'язані. Те саме стосується спеціальних професійних тренінгів для дорослих людей з вадами.[1]

В області оцінки якості та контролю, а також стандартизації випускних іспитів у вузі Міністерство освіти має в своєму розпорядженні лише деякі повноваження, такі як: встановлення видів дипломів і переліку спеціальностей, що отримуються у вузах. Учебні плани і програми визначаються самими вузами, а міністерство обмежується контролем якості випускних іспитів. Центральна Рада відповідно до закону повинна розробити Каталог основних вимог до навчання у вузі. Відповідальність міністерства поширюється також і на недержавні вузи. Вона обмежується виданням обов'язкового Положення і наглядом за юридичною стороною діяльності недержавних вузів. Недержавні вищі учебні заклади створюються за дозволом міністра народної освіти і отримують юридичні права після занесення їх в реєстр недержавних вузів, який ведеться Міністерством народної освіти і спорту [3].

До основних стратегічних цілей розвитку польської вищої освіти належать: різноманітність, відкритість, мобільність, конкуренція, ефективність, підзвітність і прозорість. Також були визначені напрями покращення роботи вищих навчальних закладів – це збільшення освітніх напрямів та програм навчання; відкриття навчальних закладів, орієнтованих на соціальне та економічне середовище; збільшення мобільності викладачів і студентів; підвищення ефективності використання здобутків професійної освіти. Реалізація представлених системних змін надає можливість польським

студентам отримати більш якісні знання, що допоможе їм краще підготуватись до динамічних економічних змін і забезпечить польських учених широкими можливостями участі у великих міжнародних дослідженнях, що гарантує перспективи систематичного розвитку та сталого зростання науково-педагогічного потенціалу.

Результати функціонування системи освіти Польщі не мають на даний час високих оцінок на міжнародному рівні, проте темпи розвитку, об'єм інвестицій на всіх рівнях освіти, його доступність і підтримка ЄС дозволяють прогнозувати успішне вирішення поставлених перед польською освітою стратегічних завдань.

Список використаних джерел

1. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с.

2. Харченко О. В. Тенденції розвитку вищої (університетської) освіти в Польщі (1990-2003 рр.) / О. В. Харченко // Аналітичний огляд стану і міжнародних тенденцій розвитку систем освіти. – 2004 р. – № 9.

3. Хоменко К.П. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти Польщі [Текст] / К.П. Хоменко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 1 до Вип. 5, Том I (52) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2014. – С. 385-391.

УДК 37.017(09) «1919-1939»

Калитка В.Т.

магістрант 1 курсу,
спеціальності «Початкова освіта»
Мукачівський державний університет

ОСВІТА ТА ШКІЛЬНИЦТВО ЗАКАРПАТТЯ В ПЕРІОД ЙОГО ВХОДЖЕННЯ ДО СКЛАДУ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Важливою умовою суспільного прогресу України на сучасному етапі є питання про розбудову системи національної освіти, яка повинна спиратися на історичний досвід народу, на традиції національного виховання та навчання. Ґрунтовне вивчення, широке висвітлення й творче використання педагогічної спадщини на практиці забезпечить дотримання принципів єдності, спадкоємності та наступності поколінь у розвитку педагогічної науки. Актуальність вивчення та об'єктивного аналізу історії національної школи в різних регіонах України визначається багатьма чинниками, серед яких - геополітичні, соціально-економічні, полікультурні та ряд інших, які визначали

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>